

bisme i arabisme (dubte general, naturalment), puix que els mossarabismes passaren comunament pel filtre aràbic).

e) *El Rafassi*, nom d'un braçal de regatge i de la pda. que s'hi rega, te. Atzeneta d'Albaida, pron.: *rafási* (xxxii, 131.9); pron. *řefási* en el contigu Benissoda; pda. important, aigües amunt d'aquell poble a la r. de *La Foieta*.

Etimologia dubtosa, entre a) un congènere del cast. *reacio*, per al qual s'ha pensat en RE-FRACIDUS (DECH 10 IV, 805b1-10), amb eliminació dissimilatòria d'una -R — poc probable estendre-ho al mossàrab, on CI dona *či*; o b) REFRACTIO, que també s'ha sospesat com ètimon del mot castellà; o c) REFRACTIO 'fraccionament'. d) A Algaida mall., trobem una pda. *Rufassi*, que podria venir, per metàtesi, de *Rusāfi* 'home de Russafa': no és clar ni tampoc inversemblant admetre que s'alterés això fins a fer-ne *Refassi*. O e) un derivat nisba en -ī, *raḫāsī*, de l'arrel *raḫṣ* 'rebaixar, estovar, empere-sir-se' (Dozy, *Suppl.* I, 518-9), d'on ve el cast. ant. *rabez* «fácil, vil», cf. *raḫāsa* «cagnardise» (Bq., i altres derivats en *RMa* i *PAlc*).

Idees sostenibles i objectables totes, en les quals no hi haurà gaire base per triar, si els erudits locals no ens en donen alguna documentació antiga.

ç) *El Règit*, altra pda. d'Atzeneta d'Albaida (xxxii, 13.22). De *regi* 'pertanyent al rei' o d'una variant de l'ar. *Rašīd*, tan estès com NP (recordem el califa *Har-rūn ar-Rašīd*); i amb moltes variants formatives a Aràbia (Hess, 25b), en particular *Rāšīd*, nom d'un Otebi, 30 pròpiament 'bon director', part. actiu de *ršd* 'anar per bon camí', «dare consilium» (*RMa*, 52); *rušd* 'rectitud', «largitas cordis» (451): llavors la influència del ll. REGIUS es reduiria a § > ġ.

η) *El Remongil*, te. Moixent, seria entre la *Torre* 35 i els barranquets *del Bosquet* i *d'en Serra* (xxxii, 82.14); cf. la foto de GGRV (p. 359). Probablement de MEDIALIS, compost sigui amb *Ri-* (riu) o amb *roc* 'roquer' (mot no estrany al P. Val., si bé menys corrent que en el Princ.). En tot cas, la situació intermèdia 40 dins del lloc dona base a l'etim. MEDIALIS (molt freqüent en la top. mossàrab); i encara que la imela aràbiga no sol passar de A > ġ en el P. Val., quan va acompanyada per un altre so palatal, s'arriba al grau propi de la imela granadina. Com que segons GGRV, 359, allà hi ha «margas o calizas terrosas», i aquestes solen ser rogenques, també es podria pensar en un compost *Mont-rojal*, d'on *monroġāl*, -ġil, i amb metàtesi *romongil* > *Rem-*.

No havent-hi separació fonètica ferma i duradora entre *Re-* i *Ri-*, serà prudent (amb estalvi de confrontacions i dubtes) passar ací mateix als arabismes i mossarabismes en *RI-*.

Arabismes

a) *Ribalmaig*, pda. del terme de Sueca (xxxii, 21.9). Probablement *řif al-marġ* 'costa del prat o de la marjal', amb l'ar. *řif* substituït pel seu equivalent català *riba* (car no hi hauria base per veure-hi l'ar. *riḫā* 'molf').

β) *Ribabaques*, pda. d'Alcalà de Xivert (xxviii, 180.13): potser de l'ar. *řif al-bāqar* 'la ribera del vacum, de les vaques'; per a *baqar* en aquest sentit, mot aràbic de vella estirp semítica, veg. l'article *barbacana* del DECAT, amb els NLL *Albaqar* que s'hi citen, com l'*Albacar* de Cullera (a. 1073, nota 4), amb el mateix canvi de *řif* que en l'anterior; també ací es podria pensar en l'alternativa *riḫā*; o, d'altra banda, en un mossarabisme, de RIPA OPACA 'riba obaga' (si bé hi hauria contradicció entre la conservació de la sorda -c- i les -b- precedents).

γ) *Rissavala* (o *Arris-*): consta *Arrizavala* com una pda. de l'antic terme de Tortosa, al dors d'un pergami de 1163 de l'Arxiu d'aquella Catedral (comunicació de l'amic Antoni Virgili). Sembla *řā'is al-ba'elā* 'allò que és al capdamunt del secà', format amb el part. actiu del verb *ra's* 'ser dalt de tot' i el nom d'unitat de *ba'el* (Dozy, *Suppl.* I, 100b; cf. l'art. *Albal*).

δ) *-Riu* o *-Rius* en els següents, seran més aviat arabismes disfressats pel cat. *riu* que no compostos d'aquest: sigui variants de l'ar. *rayz* 'arròs',¹ o de l'ar. espanyol i magrebí *riwā* «caballeria, establo de bestias» (*PAlc*), «stabulum» (*RMa*, Dozy, *Suppl.* I, 25 574).

Binirrius, paratge dins *Sa Cova*, poss. d'Alaior, comunicació d'En Masc. (xl, 200.7): potser d'un **Binirriues* 'els de l'establia', car no sembla (a reserva del parer d'ell) que sigui mera invenció catalana recent, com els *Binibò*, *Binitord*, *Bini-serra* que han improvisat alguns menorquins.

Riutor: el 1251 es donen tres joves a ~ entre les seqües de *Russafa* i *Castell* de l'Albufera; i en un doc. de 1275 consta un «Almarjal a *Riutor*», te. Castelló de l'Alb. (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA* 1197 i 1905). No havent-hi -rt, en documents tan antics, no pot venir del cat. *tort*, sinó probablement del semític *tūr* 'puig, muntanya' (cf. l'art. *Toro* i *DECat*, s. v. *turó*); pot venir de *riuwā* 't-tūr' l'establia del pujol'.

Mossarabismes

α) *El Riatxo*, te. Crellent (xxxvi, 150.24). *Riatxol*, pda. ant. del te. de Cast. Pna. Segons el *Llibre de Valúes* de 1468, s. v. *Castell Vell*: «4 quartons de malcor» (havia escrit primer *marjal*, però hi passà ratlla); i en altres passatges es parla del «*Riuaxol* del Castell Vell» i del «*Riu* del Castell Vell».

β) *La Ripella*, pda. de Sella (xxxv, 103.11), que en el veí poble de Relleu anomenaren *Rapella* (xxxv, 155.1): dim. moss. de RIPA (cat. *Ribella*), en part *ri* > ar. *re-*, dissimilat en *ra-*. Els *Ripials*, te. Benigembla (xxxiv, 168.7), sembla haplologia d'un mossàrab **Ripeivals* = cat. *riberals*.

γ) *Ripalma*, te. Relleu (xxxv, 145.26): pot estar 55 en pròxima relació amb *Ripella/Rap*, del mateix terme; però sembla ser compost, més aviat que amb *palma*, amb una variant de *balma*: per haplologia de **Ripabalma* (cf. el val. *sospalmo*: *DECat*, s. v. *balma*).

60 1 Cf. els NPP *Rayza* (Hess, 26b), *Rúza* a Algèria.